

NULGÕST

Saitse muuseumis algab ehitus

Saatse Seto Muuseumis käivitub ehitus, mille käigus valmib kauaoodatud uus püsiekspositsioon, arendatakse välja täielikult kogu muuseumi hoonete kompleks koos kõrvalhoone ja õuealaga.

Projekti teostumisel saab uue väljundi Saitse museaalne töö ja kindlasti suureneb külastajate hulk, mis omakorda toetab piirkonna turismiga tegelevaid ettevõtteid.

Muuseumi peamajas ehitatakse välja katusealune ruum ja valmistatakse ette maja uue sisekujundus- ja püsiekspositsiooni teostamiseks. Renoveeritakse kõrvalhoone. Uue ilme saab muuseumi õueala, mis kujundatakse meeldivaks puhkekohaks nii muuseumikülastajatele kui ka kohalikule rahvale. Uusi kasutusvõimalusi hakkavad pakkuma õuealal väike laululava, lastele erinevate mängimisvõimalustega lastenurk ning puhkeala. Ehitajal on plaan töödega alustada juuni alguspäevadel, et sügiskuudeks lõpusirgele jõuaks.

Peale ehitustöid paigaldatakse püsiekspositsioon, mille aluseks on 2008 aastal valminud muuseumi sisekujundus- ja ekspositsiooniprojekt. Püsiekspositsioon võimaldab muuta Saitse muuseumi atraktiivseks ja samas säilitab oma vana olemuse ja eeduse. Muuseumikogu arhailised eksponaadid saavad tagasi oma väärilise koha, kus need jutustavad külastajatele Saitse ja selle ümbruse elulust. (SM)

Petseri õpilased ekskursioonil

Petseri 2. Keskkooli kollektiiv korraldas selle kevadise õpilaste õppekursiooni Tartusse. Kõigepealt külastasime Tartu Laulupeomuuseumi, mis avati 2007. aasta oktoobris. Saime hea ülevaate esimese laulupeo korraldamisest, mis toimus 140 aastat tagasi. Kuna raudteid veel polnud, tuldi kaugemalt hobustega. Üks peoline tuli 100 kilomeetrit jalgsi. Teine laulupidu sai teoks kümme aastat hiljem ja siis olid ka liiklusolud paranenud. Tartus toimunud esimesel ja teisel laulupeol laulsid ainult mehed. Alates kolmandast peost, mis toimus Tallinnas, esinesid juba ka nais- ja lastekoorid. Kuna möödunud kevadel olime Palamuse kihelkonnakooli muuseumis tutvumas O. Lutsu «Kevade» ja «Suve» tegelastega, siis sel kevadel külastasime noorsookirjaniku majamuuseumi Tartus, kus kirjanik elas viimased 17 eluaastat. Mansardkorraga maja Riia tänavasse laskis kirjanik oma perele ehitada 1936ndal aastal.

Olime ka ülikooli raamatukogus, lõunastasime pubis ja ostsime kaasa huvitavaid suveniire.

Täname Eesti Instituuti, kes rahastab meie huvitava reisi. Täname Põlva bussiparki O/Ü V. Alve Reisi, kes meile sõidu korraldas. (Vally Tamm)

Radaja: üts küla — kats

Petsere liinast lõuna puul om Riia-Pihkva kivitii man Radaja külä, midä vindläse' kutsva' Sigovos. Sääl küläh om üte huulidsa pääl kats seto talomusiumi. Kuis nä sinnä' saiva', tuud käve TARO IGOR uurmah.

Radaja om tuusama kotus, koh minevä aastaga oll Seto festival Perridõ kokkotulõk — Luhamaalt saa sinnä' õkva Pihkva poolõ sõitõh ja Olohkuva poolõ kurra kätt ar kääntä, kilomeetri edesi sõita' ja olõtki kohal. Bussiga saa vaest läbi Vana-Irboska. Petserest tullõh õks hõlpsap bussijaamast voorimiiis võtta' 250 ruubliga ots ja olõtki 15 minnata õigõh kohah.

Tuu autoga minek ommõgi vaest Petsere liinast põno-vap — tuu tii lätt läbi Tailova külä, mia om piiritsoonih, nii õt Tailova tsässona kuplit võit õnnõ autoaknast läbi puiõ kaia'. Edesi käänt tii Zalesje pääle, koh om illos vana kerk ja külä ja säält edesi jo Raats'ova ja Keerä küllist läbi. Mõnikõrd võit Keerä külä seeh kokko saia' ka sääl elävä ainuma setoga — Keerä Sässiga.

Oraands telehvuun

A ku tii joud külä mano, koh om posti otsah sinise puulputka seeh oraands telehvuun ja tuu man sinine silt «Muzei-usadba narodnosti seto», sis tuu kiri tähendäski seto talomusiumi ja kotus om õigõ. Õnnõ tuud tulõ õks meeleh pitä', õt sääntsit telehvuunõ om Petsere liina man pia sama pall'o kui tii seeh mulkõ ja tuu järgi saai kuigi hõste seletä, õt sõida' telehvuuni mano. Telehvuunõ om külli iih ja külli seeh, telehvuunõ om põllu pääl ja põllu veereh, koh kiäki eläi õga k'au-i. Mõnõ telehvuuna' omma' eiski igävüsega ka ar paenu, õt posti otsa om jäänü'õnnõ tuu hellesinine puulputka, antenn otsa pääl.

Vot sääntse telehvuuni takah ommõgi kats seto muusiumi — üts om sildi kõrval, tõõnõ sildi takah. Tuu, mia sildi kõrval hüvvä kätt, tuu om aamõtlilik muusium — kuulus Irboska muusiumilõ. Tuu muusiumi kõrval om vöililiga hainamaa, minkõ takah paistusõ' puupingi' ja korgõ haina seeh ka suur laululavva — sääl pääl lauli' minevä aastaga augusti kuuh koori', peeti vestivaali. No' om siih vaikonõ, õnnõ moro pääl põristas mootor-vikaht, mia illosat tsirgulaulu var'otas.

Moro päält ja vana saraja asõmalõ ehitet valvuritarõkõsõ

AMETLIK: Irboska muuseumi filiaal tutvustab seto elu-olu 20. saj. alguses.

ümbrelt om hain jo maha niidet. Talokompleksih om suur tarõ, maakivvest tett ait, laut ja kõlgus. Kivilaut om ehitet 1899. aastagal, nii om kivi sisse

Edimäse seto talomusiumi Radaja küllä Ida-Petserimaalõ tekk Peterbura liinast peri naane Tatjana Ogarjova.

raot, a tarõ om aastagast 1906. Värehti' omma küll suurõ', a muusim taht õks nuu' setomoodulitsõmas ümbre ehitä'. Ka kitsa' õhumulkõga kiviai-

da mõlõba küle pääl om vallalitsi kivve, a mia sääl inne om olnu', tuud olõ-i tiidä'.

Talo ja kavvõndõh san-na vaihhõlõ jääs aiamaa, koh v a h t s õ n õ muusiumi noorõpteatur Majaku Helju ommõgi kapsit istuta mah. Kartõhka', verrev piit, hall'as, tuumat, herneh ja r'oon omma' ammu' jo maaha tett. Helju tsuskas viil umbõs kümme maaskat väigokõsõ kolmõnulgaltõ pindre sisse ja tull sis

muka' kõnõlõmma.

«Inne olõ-i siih midägi, õnnõ hain,» rehkäs tä käega uma põllumaa pääle. «Sai tuu väigokõnõ aiamaa siiä' tett, õt ku ekskursioonõ olõ-i, sis om midä tetä'. A no' om tüüd nii pall'o!» naard tä. Kapsta' ja kardõhka' ja kõõ muu kasvataminõ om Helju olgõ pääl, a tuu olõ-i niisamata — peeti plaani naada' siist muusium turistilõ seto-muud süüke pakma.

«Tahami s'ool aastagal õks soolakurki ja varenjet tetä', nii ku pärüs talokotussih õks om tett,» kõnõli tä.

Muusiumih om tüül 7 inemist — kol' üüvahti, üts tüüline, noorõbtidur Majaku Helju,

Radaja muuseumid

Seto Talumuuseum asub Petseri rajooni Pankjavitsa valla Radaja külas (venepäraselt: Sigovo) endises Külaotsa pere algupärasest talus ja tegutseb Irboska kindlusmuuseumi filiaalina.

Muuseumi kolleksioon tutvustab seto talupere elu 20. sajandi alguses. Paljudel esemetel on veel tunda kunagiste omanike käte soojust.

Laiaulatuslikult on esindatud koduse käsitöö liigid — ketamine, kangakudumine jne. Võimalik on tutvuda erinevate tööriistadega, mille hulgas huvipakkuvaim originaalne seadeldis linatõõtlemiseks.

Radaja külas asub ka teine seto kultuuri ja eluolu tutvustav muuseum, mille on loonud sealne elanik, Peterburist pärit venelanna Tatjana Ogarjova. Eramuuseumi kolleksioon koosneb peamiselt sealtkandist väljarännanud setode muuseumile annetatud esemetest.

PEAAEGU VÄRAV: muuseumil on plaan teha

varahoitja Lõivu Ene ja tehnik Valentina Fjodorova. Kõik aig om muuseumih kiaki olõmah, õnnõ ekskursiooni tetäs hummogu kella 9-st õdagu 5-ni.

Salatit tetä'

Helju lasõ-i õkvall pikält kõnõlda ja kor'as pindre päält värskit saladilehti, redissit ja muud hal'ast. Kirätsuralõ vaia õks salatit tetä'. Lääs kuki pall'o aigu, ku valvuritarõh om jo sääne laud katõ, nii ku olõs sugulasõ' kavvõndõst tulnu' — saladi man vorstivõileevä', tii ja umatett varenje. Naka või muusiumih õga päiv k'auma!

S'oo aastaga om Radaja muusiumih k'aunu' 300 ine-